

ПРОБЛЕМИ ВИНИКНЕННЯ ДОБРОСОВІСНИХ ПОМИЛОК ПІД ЧАС СПРИЙНЯТТЯ СВІДКАМИ ПОДІЇ ВБИВСТВ

Проаналізовано актуальні проблеми розслідування убивств, зокрема особливості виникнення добросовісних помилок під час формування показань свідків. Досліджено механізм виникнення таких помилок у показаннях допитуваних під час сприйняття події вбивств. Визначено особливості сприйняття предметів, тварин, людей; часу, послідовності подій, руху предметів, їх швидкості, прискорення, напрямку, а також специфічність сприйняття неповнолітніми і дорослими, вплив психологічного стану свідка на момент сприйняття та після цього.

Ключові слова: добросовісні помилки у показаннях, формування показань свідків, розслідування вбивств.

У ст. 27 Конституції України наголошується: «Кожна людина має невід’ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов’язок держави – захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров’я інших людей від протиправних посягань». Тому питання розслідування вбивств в теорії криміналістики завжди посідали особливе місце.

Проблемні питання розслідування вбивств розглядаються у працях багатьох науковців [3; 4; 11; 23]. Разом із тим на сьогодні в теорії криміналістики відсутні ґрунтовні наукові дослідження проблем виникнення добросовісних помилок у показаннях свідків під час сприйняття ними такої події злочину, як вбивство.

На сьогодні актуальним постає питання визначення закономірностей виникнення добросовісних помилок у свідків під час сприйняття події вбивств, що в подальшому надасть змогу вчасно виявити та усунути такі помилки.

Процес формування показань являє собою складний механізм, який традиційно поділяють на три стадії (етапи): сприйняття, запам’ятовування і відтворення [13, с. 204; 30, с. 55]. Існують й інші думки щодо стадійності цього

процесу. Досить поширеною є точка зору, згідно з якою виділяють чотири стадії: сприйняття, запам'ятовування, відтворення та передача інформації слідчому [25, с. 67–112; 18, с. 56–72; 15, с. 286]. Проте Г. Г. Доспулов взагалі виокремлює два етапи: допроцесуальний і процесуальний [9, с. 23–50]. На нашу думку, дана класифікація етапів формування показань є спірною. Автор звертає увагу на те, що процес формування показань відбувається не лише до порушення кримінальної справи, а й під час досудового слідства, але така класифікація не відбиває самого процесу формування показань, відповідних стадій (етапів) змін, що відбуваються з інформацією. Отже, найбільш прийнятною ми вважаємо традиційну класифікацію стадій формування показань: сприйняття, запам'ятовування та відтворення інформації. Перша стадія є найбільш інформативною та значущою для подальшого процесу розслідування, в межах якої розглянемо особливості формування добросовісних помилок у свідків під час сприйняття такого злочину, як вбивство.

У психологічній літературі наголошується на тому, що сприйняття складається з відчуттів, але не зводиться до них. У ньому беруть участь також уявлення, тобто образи, що викликані пам'яттю минулого досвіду. У минулому свідки могли бачити багато предметів подібних тому, що сприймається, з різних боків, при неоднаковому освітленні, на різній відстані. Однак усі ці уявлення з'являються у їх пам'яті під час сприйняття конкретного предмета, включаються у процес сприйняття. Також сприйняття складається і з мислення. Під час сприйняття свідок не механічно, подібно фотознімку, відбиває предмет, а ділить його на складові. Даний аналіз існує завжди одночасно з синтезом, оскільки виокремлені частини об'єднуються в цілісний образ. Завдяки процесу мислення під час сприйняття свідок виокремлює та об'єднує в цілісний образ частини предмета, який сприймається, що мають суттєве значення. Процес сприйняття, таким чином, пов'язаний з розумінням сутності та значення предмета, що сприймається, його взаємозв'язків з іншими предметами [22, с. 136-137].

Під час сприйняття вбивств можуть мати місце зорові ілюзії, які виникають при безпосередньому сприйнятті тих предметів, що дійсно існують,

але просторові властивості яких сприймаються неправильно [22, с. 151-152]. Найбільш характерними з них є: а) переоцінка вертикальних ліній, тобто коли з двох ліній однакового розміру вертикальна завжди сприймається більшою в порівнянні з горизонтальною; б) неправильне сприйняття розміру предмета (об'єкта). Ці ілюзії пояснюються загальним законом сприйняття, за яким сприйняття цілого обумовлює сприйняття його частин, а також діє закон контрасту, згідно з яким розмір предмета сприймається більшим або меншим залежно від розміру оточуючих предметів. Наприклад, предмет здаватиметься більшим за свій дійсний розмір на фоні дрібних предметів; в) ілюзії геометричної перспективи або ілюзії контрасту; г) перенесення властивостей цілої фігури на її окремі частини [26, с. 165; 16, с. 119-120]. Такого роду ілюзії пояснюються законом сприйняття, за яким розмір предметів оцінюється не за дійсними розмірами, які відображуються на сітчатці ока, а відповідно до оцінки відстані, на якій ці предмети знаходяться. Наприклад, висока людина поряд з низькою здається ще вищою, ніж вона є насправді; однакові предмети здаються різного розміру, якщо вони сприймаються завідомо віддаленими один від одного, при цьому предмет, розташований ближче, здається меншим, а віддалений – більшим за свій дійсний розмір; д) перекручення форми предметів. Цей вид ілюзії пояснюється законом сприйняття, відповідно до якого різко виражені особливості фону впливають на сприйняття розташованих на ньому предметів [22, с. 151-152]; ілюзії віддаленості. Наприклад, на воді предмети здаються ближчими, ніж їх дійсна віддаленість; добре освітлені предмети, а також предмети білого, червоного, жовтого кольору, в поєднанні з темним фоном, сприймаються ближче, ніж є у дійсності [15, с. 288].

Більшість ілюзій виникає не через недосконалість зору, а внаслідок помилкового судження про побачене, тобто під час осмислення зорового образу [2, с. 38]. Серед закономірностей виникнення зорових ілюзій у літературі виділяють такі, що: 1) з'являються унаслідок особливих умов, за яких відбувається спостереження; 2) виникають через помилкову думку про побачене, а перекручення має місце через неправильне осмислення зорового

образу; 3) деякі ілюзії обумовлені оптичною недосконалістю ока, а також через деякі дефекти (короткозорість, дальтонізм тощо) [5, с. 49-50].

Окремого розгляду потребують особливості виникнення добросовісних помилок під час сприйняття зовнішності злочинця, його фізичних, вікових, національних особливостей. Вік свідка впливає на сприйняття та оцінку ознак зовнішності іншої особи. Наприклад, неповнолітні будь-яку дорослу людину вважають високою; осіб, що значно їх старше (на 20-25 років), називають старими. І навпаки, особи похилого віку зменшують вік осіб, що молодша за них. У показаннях осіб похилого віку особи 30-40 років іменуються «молоді люди». При сприйнятті групи осіб приблизно одного віку окремі члени групи як би прирівнюються до середнього віку групи. Однак дія ілюзії прирівнювання має свої межі, після яких починає діяти ілюзія контрасту. Особа середніх років у групі осіб похилого віку буде сприйматися молодше власного віку. Оцінка та опис ознак іншої людини обумовлені й іншими індивідуальними особливостями свідків. Наприклад, особи невисокого зросту схильні перебільшувати зріст інших осіб і навпаки [8, с. 102-103]. Значна кількість помилок стосується опису фасонів та конструкцій одягу, його кольору та фактури матеріалу [Там же, с. 107].

Крім зорових ілюзій, на цій стадії, менш дослідженими є слухові ілюзії. Тим часом значення слухових ілюзій та інших перекручених уявлень набагато вище. Пояснюється це тим, що зір рідше підводить нас, ніж інші органи чуття, оскільки краще контролюється розумом і практичною діяльністю [6, с. 35-36]. Механізм формування добросовісних помилок під час слухового сприйняття залежить від закономірностей сприйняття звуків. Так, психологічними параметрами слуху є висота, гучність і частота, які взаємопов'язані та взаємозалежні під час слухового сприйняття. Отже, чим тихіший звук, тим складніше встановити відмінність його від інших звуків, що наближені до нього за частотою [28, с. 546]. Під час встановлення віддаленості джерела звуку важливою ознакою є інтенсивність, або гучність, звукової хвилі. Чим гучніше звук, тим ближчим здається його джерело. Якщо одночасно чути два звуки, то

більш гучніший сприймається менш віддаленим. Якщо гучність звуку поступово змінюється, то змінюється й сприйняття його віддаленості [28, с. 546].

Основними чинниками, які можуть спричинити виникнення добросовісних помилок під час слухового сприйняття, є: 1) слух свідка (в межах норми чи послаблений); 2) характер та сила звуку (розмова, постріл, крик, шепіт тощо); 3) відстань, на якій звук сприймався; 4) об'єктивні умови, що впливали на чутність (сила та напрямок вітру, дощ, туман, рельєф місцевості тощо); 5) психофізіологічний стан свідка у момент сприйняття (алкогольне сп'яніння, хвилювання, глибока зосередженість тощо) [8, с. 66].

Достовірність сприйняття події злочину залежить від здатності органів чуття свідка змінювати свої характеристики, пристосовуючись до умов, що постійно міняються. Дана здібність називається адаптацією відчуттів. Наприклад, під час переходу зі світлого приміщення в темне і навпаки чутливість ока до різних подразників змінюється у десятки разів. Повна зорова адаптація може вимагати до 40 хвилин, при цьому іноді зникає та знову з'являється відчуття кольору: під час адаптації у темряві кольоровий зір зникає, все сприймається у чорно-білій гамі; під час адаптації до світла особа спочатку починає сприймати яскраво-блакитні кольори, а потім помаранчево-червоні. При цьому дещо змінюється чуттєвість. Перебування в абсолютній темряві підвищує чутливість до світла за 40 хвилин у 20 тис. разів [19, с. 142].

Добросовісні помилки під час сприйняття свідками вбивств особи злочинця можуть стосуватися їх фізіологічних знак, ходи, голосу та мови, міміки та жестів, а також ці помилки можливі під час сприйняття зображень осіб [7, с. 25–36]. Добросовісні помилки під час сприйняття форми предметів можуть мати дві спрямованості: щодо абсолютних розмірів (висоти, ширини, довжини) чи їх пропорцій [Там же, с. 40]. Сприйняття осіб та предметів відбувається по-різному. Прості, добре знайомі об'єкти сприймаються відразу. В інших, більш складних випадках процес сприйняття предметів має детальний, осмислений характер (сукцесивне впізнання), коли свідок запам'ятовує

характерні ознаки предметів, людей, наприклад, окремі разючі прикмети, дефекти обличчя тощо [20, с. 105].

Певні закономірності можна відстежити й під час сприйняття свідками часу вбивств. Наприклад, у психології відомі три основні способи сприйняття часу: хронометричний, хроногностичний та хронологічний [8, с. 62]. При хронометричному способі сприйняття часу виникає менше добросовісних помилок, оскільки він полягає у сприйнятті часу за допомогою спеціальних засобів (годинника). При хроногностичному способі тривалість часу визначається на підставі власного життєвого та професійного досвіду, а при хронологічному час події свідок встановлює, порівнюючи, зіставляючи його з іншими, відомими йому подіями (коли вони відбувалися, він добре знає).

Отже, сприйняття часу психологи поділяють на: а) сприйняття часової тривалості; б) сприйняття часової послідовності. Механізм сприйняття часу залежить від таких законів: 1) заповненого часового відрізка: чим більш заповненим є відрізок часу, тим більш тривалішим він сприймається; 2) емоційно детермінованої оцінки часу: час, заповнений подіями з позитивними емоціями, скорочується, а насичений негативними переживаннями – збільшується [21, с. 250-251].

На сприйняття послідовності подій впливають такі чинники: перцептивна установка суб'єкта, яка полягає у готовності його до сприйняття подій; об'єктивна впорядкованість подій, що полягає у природній організації стимулів; упорядкованість подій самим суб'єктом з використанням певної послідовності подій, які мають значущі для суб'єкта ознаки [20, с. 107].

Також на сприйняття часу впливають деякі медикаменти, які позначаються передусім на ритміці нашого організму. Хінін та алкоголь «змушують» час протікати повільніше, кофеїн, навпаки, прискорює його. Марихуана та гашиш мають непостійний вплив на сприйняття часу, тобто можуть викликати як прискорення, так і уповільнення суб'єктивного часу. Будь-який вплив, що прискорює процеси в організмі, прискорює і плинність часу, а фізіологічні депресанти уповільнюють його. Короткою за часом здається

промова осмисленого речення, ніж набір без змістовних складів, які промовляються такий же час. Часовий інтервал, заповнений інтенсивною діяльністю, здається більш тривалим, систематично переоцінюються (у тривалості) часові інтервали, не заповнені значущими для особи подіями. Існують значні розбіжності в індивідуальних здатностях осіб оцінювати час. Експерименти довели, що один і той же час може пройти для десятирічної дитини у п'ять разів швидше, ніж для 60-річної людини. У одного й того ж піддослідного сприйняття часу істотно змінюється залежно від душевного та фізичного стану. Тривалість меншого за 5 хвилин часу при пригадуванні здається довшою, а більш тривалий проміжок пригадується як зменшений [19, с. 145]. Інтервал сприймається більш коротким, якщо перший постріл був більш гучним. І навпаки, він сприймається більш тривалим, якщо другий постріл був потужніше першого [20, с. 105].

Певними закономірностями характеризується також процес сприйняття простору. Наприклад, активну роль під час такого сприйняття у поєднанні зі зоровими аналізаторами відіграють слухові, тактильні, кінестетичні аналізатори. Суттєве значення для сприйняття простору мають: положення суб'єкта щодо об'єкта, який сприймає, умови сприйняття, вплив сторонніх подразників. Наприклад, розташування свідка у площі осі транспорту, що рухається порівняно з положенням свідка перпендикулярно напрямку його руху, за рівних інших умов призведе до більшого перекручення просторового сприйняття об'єктів, що рухаються [20, с. 107].

Рух сприймається на підставі або безпосередньо, або шляхом опосередкованого умовиводу, коли швидкість руху при певних перцептивних здібностях людини сприйматися не може, а щодо її параметрів робиться висновок за результатами руху об'єкта. У даному випадку фіксується не сама швидкість, а результат руху і за ним дається оцінка швидкості. У подібних випадках свідки, які добросовісно помиляються, роблять висновки щодо швидкості автомашини за результатами аварії, динамічною обстановкою, у якій вона відбулася. Трупи, кров, деформований транспорт, виск гальм, потужні

удари можуть значно перекрутити сприйняття швидкості, повністю підпорядкувати її оцінку помилковим умовиводам [20, с. 109].

Різні моменти сприйняття можуть зливатися в один уявний образ, який помилково вважатиметься сприйняттям одного предмета чи явища. В уявний образ, таким чином, може бути включено те, що у дійсності не пов'язано взагалі або пов'язано інакше. Так утворюються фантастичні уявлення, фантастичні образи [12, с. 26]. Цікавою є ілюстрація такого змісту. У відділок міліції надійшла заява від *К.* про те, що невідомий чоловік кожен вечір приходив до озера з хлопчиками та, купаючись з ними, їх потопив. На підтвердження повідомленого заявник описував місце, де начебто був вчинений злочин, та додавав, що трупи дітей можна бачити у воді. Слідчий, прибувши на місце, що було вказано заявником, у присутності *К.* та понятих приступив до огляду. Були виявлені дві коряги, за формою схожі на тіло дитини. У подальшому з'ясувалося, що *К.*, спостерігаючи похід невідомого чоловіка та купання його з хлопчиками, із цікавості пішов до місця купання і тут, у воді, біля берега побачив ці коряги. Спостерігаючи лише момент приходу до озера чоловіка та хлопчиків, *К.* дійшов висновку, що є свідком злочину. Особлива форма коряг і підозри, що виникли, перетворили вимисел у закінчену форму сприйняття [Там же].

Нерідко у справах про вбивства виникає необхідність у допиті неповнолітніх свідків вбивства. Тому окремого розгляду потребує механізм формування показань і особливості виникнення помилок на стадії сприйняття у неповнолітніх. З одного боку, неповнолітнім властиві такі якості, як підвищена орієнтовно-дослідницька діяльність, спрямованість уваги на екстраординарні події, безпосередність, щирість, правдивість порівняно з дорослими [24, с. 78]. З іншого – вони мають менший об'єм сприйняття та довготривалої пам'яті. Проте вони менш точно відображають просторові якості об'єктів: їх розмір, віддаленість, конфігурацію, кольорові відтінки; частіше за дорослих помиляються у визначенні часових періодів, плутають послідовність подій [10, с. 569].

Неповнолітні свідки фізіологічні ознаки зовнішності (елементи обличчя, волосся та зачіски) запам'ятовують правильно та швидко, то функціональні (міміку, жести, ходу, голос чи мову) – майже не сприймають. Для дітей до 14-15 років велике значення має одяг, взуття та інші предмети, у старшому віці ці ознаки перестають бути істотними, а отже, сприймаються та запам'ятовуються фрагментарно [1, с. 66-67]. Серед кольорів вони краще розрізняють червоний, жовтий, зелений та синій, гірше – помаранчевий та блакитний, найбільшу складність під час сприйняття викликає фіолетовий [24, с. 88; 14, с. 12]. Складно дитиною сприймається простір. Лише у дев'ять – десять років діти починають оцінювати простір у належних одиницях виміру, хоча таке сприйняття містить велику кількість помилок, характеризується нестійкістю та суттєвим зменшенням розміру предметів і відстаней до них [29, с. 12-13].

Часто неповнолітні помиляються щодо віку особи, яку спостерігають, вони змішують поняття «молодий» та «старий». Зокрема, для дитини 35 – 40 річна людина зазвичай є «старою» чи, принаймні, «похилого віку» [24, с. 89; 14, с. 14-15]. Такі особливості сприйняття зазначеної категорії свідків, вимагають від слідчого їх критичної оцінки і досконалого вивчення, перевірки за допомогою інших доказів по справі.

Велика кількість добросовісних помилок, які можуть мати місце на першій стадії формування показань у різній категорії свідків (неповнолітніх чи дорослих), може стати причиною помилкового висновку щодо недостовірності показань взагалі, а як наслідок – недовірливого ставлення до їх змісту. Саме цим висновкам перешкоджає така властивість сприйняття, як константність – відносна стійкість розміру, форми та кольору предметів під час змін умов їх сприйняття [17, с. 212-213]. Отже, якщо предмет, який сприймається на певній відстані, віддалити, то відображення його на сітчатці зменшиться як у довжину, так і у ширину, а це означає, що й зменшиться його площа, але в той же час образ сприйняття збереже розмір, властивий даному предмету [21, с. 233]. Завдяки константності оточуючі предмети сприймаються як відносно постійні за формою, кольором, розміром тощо. До того ж постійність названих

характерних рис зберігається, незалежно від ракурсу або нахилу, освітленості або віддаленості [27, с. 330].

Зазначені особливості зорового та слухового сприйняття, при сприйнятті предметів та людей; часу, послідовності подій або руху предметів, їх швидкості, прискорення чи напрямку, особливості сприйняття неповнолітніх та дорослих, вплив на сприйняття психологічних станів свідка у момент сприйняття вбивства і після нього дають змогу слідчому вчасно виявити добросовісні помилки у показаннях допитуваного і застосувати тактичні комбінації, спрямовані на актуалізацію забутого або на нейтралізацію перекручень у показаннях допитуваного.

Список літератури:

1. *Алексеев А. М.* Психологические особенности показаний очевидцев / А. М. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1972. – 104 с.
2. *Артамонов И. И.* Советская криминалистика / И. И. Артамонов, Н. И. Порубов. – Мн. : Вышэйш. шк., 1977. – 208 с.
3. *Борисенко І. В.* Методика розслідування вбивств з розчленуванням трупа : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / І. В. Борисенко. – Х., 1999. – 19 с.
4. *Булукув О. Ю.* Методика розслідування вбивств при відсутності трупа : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О. Ю. Булукув. – Х., 1999. – 19 с.
5. *Васильев В. Л.* Юридическая психология / В. Л. Васильев. – М. : Юрид. лит., 1991. – 464 с.
6. *Гаврилова Н. И.* Ошибки в свидетельских показаниях (происхождение, выявление, устранение) / Н. И. Гаврилова. – М. : ВНИИПП, 1983. – 136 с.
7. *Гапанович Н. Н.* Опознание в судопроизводстве (процессуальные и психологические проблемы) / Н. Н. Гапанович. – Мн. : БГУ, 1975. – 176 с.
8. *Глазырин Ф. В.* Психология следственных действий / Ф. В. Глазырин. – Волгоград : ВСШ МВД СССР, 1983. – 136 с.
9. *Доспулов Г. Г.* Психология допроса на предварительном следствии / Г. Г. Доспулов. – М. : Юрид. лит., 1976. – 112 с.
10. *Еникеев М. И.* Общая, социальная и юридическая психология / М. И. Еникеев. – СПб. : Питер, 2003. – 752 с.
11. *Коновалова В. О.* Вбивство: мистецтво розслідування / В. О. Коновалова. – К. : Факт, 2001. – 311 с.
12. *Коновалова В. Е.* Допрос: тактика и психология / В. Е. Коновалова. – Х. : СПД ФЛ Вапнярчук Н. Н., 2006. – 176 с.
13. *Коновалова В. О.* Юридична психологія / В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько. – К. : Ін Юре, 2004. – 424 с.
14. *Коченов М. М., Осипова Н. Р.* Психология допроса малолетних свидетелей / М. М. Коченов, Н. Р. Осипова. – М. : ВНИИПП, 1984. – 32 с.
15. *Криминалистика* / под ред. А. Н. Васильева. – М. : Изд-во МГУ, 1980. – 496 с.
16. *Лебедев И. Б.* Основы психологии для сотрудников правоохранительных органов / И. Б. Лебедев, В. Ф. Родин, В. Л. Цветков. – М. : Щит-М, 2005. – 442 с.

17. Максименко С. Д. Общая психология / С. Д. Максименко. – М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 2004. – 528 с.
18. Порубов Н. И. Научные основы допроса на предварительном следствии / Н. И. Порубов. – Мн. : Вышейш. шк., 1978. – 176 с.
19. Радугин А. А. Психология / А. А. Радугин. – М. : Центр, 2001. – 400 с.
20. Романов В. В. Юридическая психология / В. В. Романов. – М. : Юристь, 2002. – 488 с.
21. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2005. – 713 с.
22. Рудик П. А. Психология / П. А. Рудик. – М. : УЧПЕДГИЗ. – 1955. – 226 с.
23. Синчук В. Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення / В. Л. Синчук. – Х. : Харків юридичний, 2005. – 288 с.
24. Скичко О. Ю. Тактико-психологические основы допроса несовершеннолетних свидетелей и потерпевших на предварительном следствии / О. Ю. Скичко. – М. : Юрлиинформ, 2006. – 184 с.
25. Смыслов В. И. Свидетель в советском уголовном процессе / В. И. Смыслов. – М. : Высш. шк., 1973. – 160 с.
26. Соколов А. Н. Восприятие // Психология / А. Н. Соколов ; под ред. А. А. Смирнова, А. Н. Леонтьева, С. Л. Рубинштейна [и др.]. – М. : УЧПЕДГИЗ, 1956 – С. 165–367.
27. Филатов Ф. Р. Основы психологии / Ф. Р. Филатов. – М. : Дашков и К ; Ростов н/Д : Наука-Пресс, 2007. – 656 с.
28. Шиффман Х. Р. Ощущение и восприятие / Х. Р. Шиффман. – СПб. : Питер, 2003. – 928 с.
29. Яковлева Н. М. Развитие пространственных представлений в процессе усвоения мер длины у учащихся 1-2 классов : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. «Педагогические науки» / Н. М. Яковлева. – Л., 1955. – 19 с.
30. Якуб М. Л. Показания свидетелей и потерпевших (оценка показаний свидетелей и потерпевших на предварительном следствии и в суде I-й инстанции) / М. Л. Якуб. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1968. – 128 с.

Колесник И. А. Проблемы возникновения добросовестных ошибок в процессе восприятия свидетелями события убийств.

Проанализированы актуальные проблемы расследования убийств, в частности особенности возникновения добросовестных ошибок при формировании показаний свидетелей. Исследован механизм возникновения таких ошибок в показаниях допрашиваемых во время восприятия события убийства. Определены особенности восприятия предметов, животных, людей; времени, последовательности событий, движения предметов, их скорости, ускорения, направления, а также специфичность восприятия несовершеннолетними и взрослыми, влияние психологического состояния свидетеля на момент восприятия и после него.

Ключевые слова: добросовестные ошибки в показаниях, формирование показаний свидетелей, расследование убийств.

Kolesnik I. A. The problems good faith errors occurring in the process of murders perception by witnesses.

The problems of murders investigation and the peculiarities of good faith errors occurring in forming of witness testimonies have been analyzed in the article. The source of such errors appearance in the testimonies of questioned people who witnessed murders has been studied. The peculiarities of perception of objects, animals, people, time, sequence of events, objects movements, their speed, acceleration, direction have been researched.

Key words: good faith errors in testimonies, forming of witness testimonies, investigation of murders.